

Гладкий О. В.

доктор географічних наук, професор
Київський національний торговельно-економічний університет

Мірзодаєва Т. В.

кандидат економічних наук, доцент
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ КАРТОГРАФІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО МАРШРУТУ

Розробка конкретного туристичного маршруту вимагає від дослідника дотримання цілого ряду правил. Їх можна поділити на чотири блоки:

1. Вимоги до картографічної основи маршруту. Маршрут туристичної подорожі має прокладатись на картографічній основі, яка не містить ніяких додаткових тематичних зображень (в окремих випадках це можуть бути значки різноманітних туристичних об'єктів). Картографічна основа має бути позбавлена від надмірної деталізації зображень форм рельєфу, гідрографічної мережі, населених пунктів, шляхів сполучення, висот місцевості. В залежності від довжини маршруту та ступеня його деталізації в якості картографічної основи можна використати як топографічні карти (масштабу від 1:5000 до 1:500000), так і загальногеографічні (від 1:500000 до 1:1000000). При прокладанні маршруту в межах окремого населеного пункту, замість картографічних зображень використовують план поселення (або місцевості). Використання для прокладання маршруту контурних карт не бажане, оскільки вони нечітко передають зв'язок маршруту із місцевістю, на якій він проходить. Всі картографічні зображення повинні бути належної якості з роздільною здатністю від 300 dpi і вище. Якщо картографічне зображення виконано із дотриманням масштабу, його розмірність обов'язково вказують під самим зображенням. Якщо на картографічному зображенні є прив'язка до геодезичних координат місцевості, вони також позначаються відповідною сіткою координат. Тільки з цими елементами зображення стає картою. В іншому випадку, коли на зображенні не зазначений масштаб та геодезичні

координати ми маємо справу з картосхемою або зі схематичним картографічним зображенням. Якщо на картографічному зображенні подано основні вулиці та будинки міста та зображені різноманітні умовні знаки, є масштаб, проте немає геодезичної сітки, таке зображення є планом міста, називати його картою помилково. Якщо на картографічному зображенні подано висоти місцевості, це обов'язково відображається в легенді карти та враховується при прокладанні туристичного маршруту.

2. Вимоги до способів зображення. Маршрут туристичної подорожі зображується прямою неперервною напівжирною лінією. На кольорових зображеннях кожному маршруту присвоюється свій колір. Однак, слід уникати значного нагромадження зображень різних маршрутів на одній картографічній основі. Їх має бути не більше 3. Інколи різні за видами подорожі та різні за наявними засобами пересування ділянки маршруту можуть схематично зобразитись за допомогою додаткових умовних знаків: різними кольорами, різною штриховкою, пунктиром, крапками тощо. Наприклад, якщо подорож поділена на пішохідну та автобусну частини, кожна ділянка маршруту може бути подана різними способами. Крім лінійного способу зображення на картах туристичних маршрутів застосовується метод умовних значків, який ілюструє ті туристичні об'єкти, що може відвідати турист під час подорожі. Часто маршрут прокладають скрізь різноманітні значкові зображення туристичних об'єктів місцевості, відбираючи їх за певним критерієм: тематикою, територіальним наближенням, зручністю прокладання маршруту тощо. Туристичний маршрут обов'язково підлягає маркуванню та знакуванню. Особливості цього процесу були висвітлені нами вище. Більш детальна інформація також наведена в ряді наукових й навчальних джерел [1; 2; 3].

3. Вимоги до графічного зображення маршруту. При виконанні графічного зображення маршруту на обраній картографічній основі слід враховувати такі важливі фактори, як протяжність маршруту (виходячи з масштабу зображення), перепад висот під час проходження маршруту, наявність різних гідрологічних об'єктів та переправ через них, наявність шляхів сполучення різної пропускної здатності та якості покриття, наявність на місцевості об'єктів туристичної інфраструктури (закладів розміщення, харчування, інформаційних та довідкових об'єктів, медичних установ, установ з прокату, продажу і ремонту туристичного устаткування та спорядження, установ з технічного обслуговування транспортних засобів) тощо. Всі ці об'єкти, що впритул примикають до туристичного маршруту, обов'язково мають бути зображені на схемі. Мало намалювати на картографічній основі лінію прокладання туристичної подорожі. Слід обов'язково показати за допомогою умовних знаків всі туристичні об'єкти, що розташовані на цій лінії та окремо виділити ті з них, що рекомендовані до відвідування під час проходження маршруту. На картографічній основі слід обов'язково вказати всі елементи туристичної інфраструктури (заклади розміщення, харчування, ремонту, прокату, медичні установи тощо). Всі вони мають бути відображені з максимальною деталізацією, а в описі карти бажано привести основні параметри їх роботи, контактну інформацію, асортимент послуг [4].

4. Розробка легенди картосхеми туристичного маршруту. Кожне картографічне зображення повинне мати легенду. В ній розшифровуються значення всіх лінійних, точкових, значкових та інших елементів зображення. Кожна лінія маршруту подається в легенді окремо із описом особливостей його проходження. Дається короткий опис всіх умовних знаків, зображених на місцевості, всіх туристичних об'єктів та елементів туристичної інфраструктури. В легенді обов'язково мають бути присутні умовні знаки міст різної людності. Обов'язково мають бути подані умовні знаки зображення шляхів сполучення різної пропускної здатності та різних типів пересування (автошляхи, залізниці, водні шляхи тощо). Також, легенді може бути надана коротка інформація про різноманітні туристичні об'єкти (включаючи їх фотографії), зображені на картографічній основі, про які говорилось у попередньому пункті. Часто в легенді подається інформація рекламного та інформаційно-довідкового характеру [5].

Отже, розробка картографічної основи побудови туристичного маршруту вимагає дотримання цілого рядку критеріїв і вимог щодо самого картографічного зображення, умовних знаків, графічного відображення самого маршруту, розробки легенди. Без їх виконання неможливо розробити якісний картографічний продукт.

Література

1. Інструкція зі знакування туристичних шляхів. Розроблено Ініціативною групою при Управлінні курортів і туризму Львівської обласної державної адміністрації. – Л., 2004. – 23 с.
2. Костриця М. Ю. Практикум з географічного краєзнавства : посіб. для вчителя / М. Ю. Костриця. – К. : Радянська школа, 1979.
3. Маркировка туристических маршрутов : метод. рекомендации. – М. : ЦРИБ Турист, 1975.
4. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський. – К. : Знання, 2006. – 246 с.
5. Северинов В. Картографія туризму: 500 років на службі мандрівників / В. Северинов // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2000. – № 34. – С. 7–8.